

Minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Van Maarseveen) aan hoge commissaris te Djakarta (Lamping), 18 nov. 1950

Bestemd voor Lamping, afkomstig van Van Maarseveen. Voor Lamping persoonlijk. Referte ook Uw SP 96 en SP 97.

Gisteren had de Nederlandse delegatie ter Unieconferentie een onderhoud met de Commissie voor Uniezaken uit de Tweede Kamer, waarbij wij deze commissie inlichtten omtrent het programma van de te houden Unieconferentie. Minister van den Brink en Minister Lieftinck gaven daarbij blijk van hun voldoening over de zakelijke en niet-politieke sfeer waarin de besprekingen in de Gemengde Financieel-Economische Commissie hadden plaats gehad en de daarbij voorlopig bereikte resultaten, die door de Ministerconferentie zullen moeten worden goedgekeurd.

Ter sprake kwam ook de kwestie van de Ambonezen op Java. Algemeen was het gevoelen, dat het onmogelijk was deze Ambonezen met hun gezinnen naar Nederland te brengen, gezien de woningnood hier te lande, waardoor het reeds practisch onmogelijk is alle repatriërenden op te vangen, en gezien de maatschappelijke opvattingen van deze Ambonezen. Een van de 'rechtse' leden dier Commissie, die zijn hart bijzonder aan Ambon verpaid heeft, vroeg mij in dit verband of ik al eens een kamp van Ambonese militairen met hun gezinnen had gezien. Zelfs de 'oppositie' achtte het uitgesloten de Ambonezen naar Nieuw-Guinea over te brengen. Van veel belang achtte men het dat Simatupang zelf had voorgesteld dat vertegenwoordigers van de Indonesische Regering eens met de Ambonezen gaan spreken. Men juichte de uitvoering van dit denkbeeld toe, evenals de Regering dit doet. Men was nl. zeer overtuigd, dat de Indonesische Regering versterking van haar machtsapparaat nodig heeft en dat de bereidheid van de Ambonezen om opgenomen te worden in de RI-strijdkrachten ook een gunstige invloed zou kunnen hebben op een vreedzame afwikkeling van het Ambongeschil indien de RI-vertegenwoordigers die met de Ambonezen gaan praten op de bereidheid daartoe de nadruk leggen. Ik verzoek U derhalve een dergelijke poging van Simatupang te bevorderen, zelfs wanneer U daarvan weinig resultaat verwacht.

In de Uniecommissie kwam nl. niet alleen grote bezorgdheid voor de Ambonese soldaten, maar ook voor de veiligheid van onze KL tot uiting, conform trouwens het advies wat ik zojuist bij schrijven van 7 Nov. van U en Generaal Alons terzake heb ontvangen. Ook daarom wil men mede in het belang van onze KL-miliciens een spoedige oplossing van de kwestie der Ambonezen met alle middelen door de Regering bevorderd zien.

Op Uw SP 97 kom ik terug nadat deze aangelegenheid in het Kabinet behandeld is.

Wat Uw SP 96 betreft, kan ik U mededelen dat de ministeriële beslissing waarbij Toet en Pruijs een opdracht ontvingen om naar Indonesië te gaan en de instructie die daarbij behoort door s'Jacob en mij persoonlijk nauwkeurig bezien zijn, mede met het oog om te voorkomen dat uit een en ander de onjuiste indruk zou kunnen verkregen worden als zouden de generaals Scheffelaar en Alons niet het volle vertrouwen van de Regering hebben. Generaal Toet heeft opdracht zich onmiddellijk bij aankomst bij U te vervoegen en U het ministerieel besluit en de bijbehorende instructie te tonen.

Terugkerende tot de bespreking in de Uniecommissie deel ik U mede dat men over het contact met de Commissie-Sukiman niet enthousiast was. Men had die Commissie volop de gelegenheid willen geven om rustig uit te spreken en haar standpunt ten aanzien van Nieuw-Guinea volledig te ontvouwen en toe te lichten. Het resultaat was echter pover geweest en al spoedig was men over allerlei koetjes en kalfjes gaan redeneren. Dat de Commissie-Sukiman behalve haar opdracht inzake Irian ook nog de taak had om het parlementair contact bedoeld in de Uniestatuur voor te bereiden had men uit het niets kunnen afleiden. Bij een ontmoeting met

Yamin had deze mij verklaard, dat men in Indonesië ook wel eens gaarne een Nederlandse parlementaire delegatie zou zien, terwijl mij van andere Indonesische zijde ook bleek dat zulk een delegatie daar welkom zou zijn. Toen ik dit in de Uniecommissie mededeelde bleek men zeer wel bereid een Nederlandse parlementaire delegatie naar Indonesië te laten uitgaan, mits het verzoek daartoe van Indonesische zijde kwam. Men wilde niet zoals de Commissie-Sukiman op de bonnefooi naar Indonesië reizen, maar men wilde behalve een uitnodiging ook een behoorlijk program ontvangen, zodat men weten kon waarvoor men kwam.

Bij een onderhoud dat ik met Sukiman had verklaarde deze mij dat hij wel wist dat hij wat te optimistisch was, toen hij de verwachting uitsprak, dat hij met Irian in de zak naar Indonesië zou terugkeren. Ik heb hem gezegd, dat in sommige kringen in Nederland de opvatting heerste, dat men de Regering-Natsir die zich tegen het communistisch gevaar te weer stelt moet steunen en daarom in de Iriankwestie een soepele houding moet aannemen, maar dat deze kringen sinds bekend is geworden dat de communisten geen afstand van Irian aan Indonesië wensen, hun standpunt herzien hebben. Ik zeide hem dat hij daarom zou kunnen verklaren, dat de communisten hem en zijn delegatie in de rug hadden aangevallen. Zo is ook practisch de toestand. Het bekende manifest van de Communistische Partij Nederland is niet een zuiver Nederlands communistisch standpunt. Zulks blijkt wel uit het feit, dat in het Indonesische parlement de communisten zich over de kwestie Irian op de vlakte houden terwijl bij ons zelfs bij gelegenheden waarin alleen de kwestie Irian in het Parlement ter sprake kwam, zij hebben nagelaten het woord te voeren.